

عبدالوکیل کوچی

جنبش جهانی کارگری و بازتاب آن در افغانستان

انسان بمتابه موجود هستی و آفرینش ، نیاز مند کار و آفرینش است و آغاز پیدایش انسان سرآغاز زندگی و کار . انسان بخاطر حیات و بقا ، نیازمند حرکت و ایجاد است. بنابراین برقراری روابط ، شکل گیری جامعه ، رشد تخنیک ، تمرکز تولید و سرمایه ، ظهور اقشار و طبقات را در پی داشته چنانچه اختراع ماشین و ظهور سرمایه داری منجر به ایجاد طبقه کارگر گردیده است که بخاطر کسب معشیت و منفعت با تلاش و ستیزه جویی ، جنبش و مبارزه همراه بوده و با توجه به روند شتابندهء پروسه مبارزات و جنبش ها ، اول ماه می بمتابه نقطه عطفی در تاریخ مبارزات و جنبش های کارگری ثبت گردیده است . اول ماه می روز جهانی کارگر است اول ماه می نماد اتحاد و همبستگی بین المللی کارگران در مبارزه جهانی علیه سرمایه داری است که از ماه می ۱۸۸۶ منشه میگیرد .

مناسبت اول ماه می به عنوان روز کارگر به این لحاظ بوده است که در چهارم ماه می سال ۱۸۸۶ و در چهارمین روز اعتصاب و تجمع کارگران امریکایی در شهر شیکاگو ایالات متحده امریکا پلیس در ازای خواست های صنفی کارگران بروی آنان آتش گشود در حالیکه آنان خواستار تعدیل شرایط طاقت فرسای کار ، کاهش ساعات کار روزانه و افزودن معاشات شان بودند . که با سرود انترناسیونال و محافل و مظاهرات برگزار میشد . در سال ۱۸۸۹ سه سال بعد از برگزاری کنگره بین المللی کارگران در ایتالیا این روز را یعنی اول ماه می را بنام روز کارگر نامیدند .

به عبارت دیگر منشاء تاریخی روز جهانی کارگر بسال ۱۸۷۰ آمده است در سال ۱۸۷۰ میلادی کارگران فرانسوی که کمون پاریس را بنا نهادند طرف هجوم توپ و تانک سرمایه داری قرار گرفتند و تیرباران شدند . یک سال پس از کمون پاریس در سال ۱۸۷۲ تظاهرات کارگران شیکاگو ایالات متحده امریکا شد . کارگران درین تظاهرات شعارهایی را حمل می کردند که در آنها نوشته شده بود یا خون و یا نان . در سال ۱۸۷۵ اتحادیه مرکزی شیکاگو قطع نامه مسلح شدن کارگران را صادر کرد و از طرف سرمایه داری بیرحمانه سرکوب شدند . در سال ۱۸۷۷ اعتصاب بزرگی رادر سرآس امریکا راه اندازی کردند و طرف سرکوب قهرآمیز پلیس قرار گرفتند . در سال ۱۸۷۸ دولت پروس حزب انقلابی کارگران را غیرقانونی اعلام کرد و در

سال ۱۸۸۴ فدراسیون ساز مان یافته واتحادیه کار گران نام گذاری شد . در سال ۱۸۸۵ اعلامیه یی در صفوف کار گران امریکا دست بدست میگشت واز کار گران امریکا میخواست که در اول ماه می ۱۸۸۶ دست به عمل بزنند سال ۱۸۸۶ نزدیک میشد در نهم مارچ ۱۸۸۶ روز نامه کارگران آلمانی نوشت ما اگر خود را آماده نکنیم میراثی به جز فقر چه خواهیم داشت درین سال عده یی از کار گران مسلح شدند ودر سرک ها ریختند وشعار کار گران مسلح شوید را سر میدادند وکارگران مسلح در پیشا پیش مظاهره در تمام امریکا با پرچم سرخ که به بیشتر از نیم ملیون نفر کار گر میرسید در اعتصاب ومظاهره بسر بردند در روز اول ماه می سال ۱۸۸۶ اعتصاب سرتاسری شروع شد ودر روز چهارم ماه می باسر کوب خونین پلیس مواجه گردید وسه سال بعد در کنگره بین المللی کار گران در پاریس روز اول ماه می را به نام روز جانی کار گر مسمی کردند .

تعریف وتصویر اول ماه می یاد آور روز های خونین وروز های قربانی وفدا کاری طبقه کار گر است که تحمین یکصدو سی سال قبل مقدمه جنبش کار گری در کشور های مختلف جهان بخصوص امریکا وآستر الیا چیده شد . تا که روز اول ماه می به عنوان روز اتحاد وهمبستگی بین المللی کار گران در مبارزه حیاتی علیه سر مایداری ثبت تاریخ گردید .

بگواهی تاریخ قبل از ین رویداد های خونین ، در کشور آسترالیا ۱۸۵۶ برای اولین بار تقلیل ساعات کار از جانب کار گران مطرح شد ودر سال ۱۸۸۱ فدراسیون کار گران امریکا تشکیل گردید .این فدراسیون در سال ۱۸۸۴ روز کار هشت ساعته را در روز به تصویب رسانید .و در سال ۱۸۸۶ کار گران بدفاع از حقوق وخواست های صنفی شان در شهر شیکا گو دست به اعتصاب عمومی ومظاهرات زدند .وکار گران بوسیله پلیس سر کوب گردیدند .

در سال ۱۸۸۸ فدراسیون تصمیم گرفت که در سال ۱۸۸۹ اعتصاب وتظاهرات عمومی در امریکا بر پا شود وتاریخ حرکت بعدی کار گران را در سال ۱۸۹۰ تعیین کرد.

در سال ۱۸۸۹ به ابتکار فریدریش انگلس از رهبران انترناسیونالزم پرولتری جهان کنگره کار گری به شرکت ۳۹۱ نماینده از ۲۰ کشور جهان در پاریس بر گزار شد .واز اعتصابی که قرار بود در اول ماه می صورت بگیرد تصویب وپشتیبانی کرد .کنگره قطعنامه ی صادر کرد که اول ماه می بنام روز جهانی کار گر یاد شود .و در ماه می سال ۱۸۹۰ صد ها هزار کار گر تظاهر کردند واز آن روز تا بحال روز اول ماه می به عنوان روز جهانی کار گر یاد میشود .

هرچند این جنبش با بیرحمانه ترین وجه بوسیله نظام سرمایرداری سر کوب میگردید ولی پیگیری آن ، انقلابات کارگری را در سال ۱۹۱۷ در روسیه و در دهه پنجاهم خورشیدی در بسیاری از کشورهای جهان به ثمر رسانید.

شالوده جنبش کارگری در افغانستان

مردم غیور افغانستان در درازنای تاریخ در سنگر مبارزه بخاطر آزادی استقلال و دفاع از سرزمین مقدس خویش رزمیده اند وهم در سنگر کار ، تولید وساختمان ، بخاطر رفاه و سعادت انسان خوشبختی آفریده اند . این خلق زحمتکش وبا استعداد در راه طرد و دفع حملات وتجاوزات، با گام های استواردربرابر دشمنان ایستادگی نموده وبا دستن توانای شان در قلب آسیا اساس تمدن بزرگی را گذاشته اند. این بنا های تاریخی بمثابه میراث عظیم باستانی در نقاط مختلف کشور بیانگر خلاقیت وکارایی ، مهندسی عالی ومعماری عظیم هزاران ساله مردم این سر زمین میباشد که علی الرغم فراز وفرود وحوادث مدهش تاریخی تا هنوز پابر جا بوده وموجودیت خود را تا به عصر ما حفظ کرده است .موجودیت این شهکار های کم نظیر تاریخی در گوشه وکنار کشور در واقع نماد شجاعت ،افتخار وسربلندی ،توانایی واستعداد سرشاروکارایی مردم ما میباشد که با آموزه های پراج نوابغ وفلاسفه ،دانشمندان ومخترعین وطن ما اندیشه سازندگی آنها به تحقق پیوسته است و پروسه کسب وکار ، پیشه وری و صنعت از آن شکل گرفته است .

آغاز قرن هجدهم وبه دنبال آن انقلابات صنعتی که در اروپا وامریکا روی داد در نتیجه آن کارخانجات بزرگ یکی پی دیگری ایجاد گردید که قشر جدیدی را بنام قشرکار گر بوجود آورد واساس طبقه کار گر گذاشته شد .

واما در کشور عزیز ما در قرن نهم که به دوره ریفورم نیز یاد شده است ، مادامیکه سلطنت امیر شیر علی خان استقرار یافت مدت ده سال در انکشاف امور اقتصادی ،فرهنگی وپیشه وری مخصوصا اسلحه سازی ،باروت سازی ،توپ ریزی ، ودر بخش های مطبوعه لیتو گرافی ودر عرصه زراعت ومالداری توجه نمود که اساس وبنای کار صنعتی وتولیدی را بوجود آورد .مرحوم غبار می نویسد تا جایی که توان گفت برای بار اول در جامعه فیودالی افغانستان زمینه روییدن

جنین سر مایداری آماده گردید. و امیر بر علاوه کوشش در ساحه زراعت و صنعت و در بخش ساختمان بخصوص بنیاد نهادن شهر مستحکم شیر پور ۱۸۷۰ بیشتر از پنج سال روزانه شش هزار نفر کارگر ساختمانی یکهزار معمار و نجار در تعمیر آن مشغول بکار بودند و مطبوعه لیتو گرافی اساس گذاشته شد.

در زمان امیر حبیب اله خان ایجاد مطابع جدید، موسسه تیپو گرافی دارای ماشین های بخار، زنگو گرافی، عکاسخانه عمومی ترمیم خانه موتر، ماشین خانه کابل و اعزام ۷۵ نفر کارگر از کابل به کشور هند برای کار های تخنیکی موتر، ساختن بادی وسیت موتر، رنگمالی و آهنگری حتی تاسیس شرکت موتر برای درباریان، وارد کردن بایسکل به کشور، ایجاد کارخانه چرمگری، فابریکه پشمینه بافی کابل، برق جبل السراج، فابریکه حربی کابل، ایجاد شفا خانه ها، خفر نهر ها، احداث بند انهار و سرک ها آبرسانی پغمان، ساختمان پل های آهنین بوسیله کارگران و مهندسان رویدست گرفته شد.

در زمان اعلیحضرت غازی امان اله خان توريد فابریکه های ادویه سازی و دستگاهای صنعتی در تمام عرصه ها و تمديد خط آهن به کمک آلمان و فرانسه و فابریکه باروت سازی که اولین باروت ساز کشور فیض محمد خان باروت ساز بود، تاسیس استیشن های برقی، فابریکه های چرمگری، نساجی، سمنت، گوگرد سازی، برق، ترمیم موتر، افزار سازی، صابون و عطر، نختابی نساجی، نجاری، یخ سازی، روغن سازی، قند سازی، حفظ میوه، تیل خاک کشی، و طرح فابریکه ذوب آهن، استخراج معادن با عقد قرار داد های با اتحاد شوروی وقت و دیگر کشور های دوست و با کارایی کارگران ماهر کشور ما، زمینه ایجاد طبقه کارگر بوجود آمد.

پس از یک دوره رکود اقتصادی در زمان رژیم شاهی ظاهر در دهه چهل و آغاز دهه پنجاهم خورشیدی بخاطر جلب اذهان عامه و توجه جامعه جهانی چند قصر و چند دستگاه کارگری در مرکز و ولایت کشور ایجاد گردید. بآنهم صنایع ملی ضعیف و نا توان کشور بیش از پانزده در صد حیات جامعه را تکافو نمیکرد سرمایه های کوچک متعلق به دولت و خورده بورژوازی و سرمایه های بزرگ بدست دلال پیوسته تمرکز می یافت با ورود صنایع و کالا های قیمتی از خارج صنایع داخلی ورشکست میگردد. وضع کارگران روز بروز بدتر میشود و مردم از سوزن تا کفن محتاج بیگانه بودند. با وجود یکه افغانستان دارای زمین حاصلخیز، معادن سرشار، آب فراوان و مردم با استعداد بوده است ولی بر اساس پالیسی های غلط رژیم نود در صد احتیاجات جامعه از خارج وارد میگردد. وسایل عمده تولید بدست یک مشت اشراف فیودال سرمایه دار دلال بیروکرات فاسد قرار داشت که سبب ورشکستگی پیشه وران و صنعت کاران گردید. بلند رفتن

قیمت ها ،نا چیز بودن معاشات کار گران ،اضافه بودن ساعات کار ، کارگران را به ستوه آورده بود.

در زمان صدارت داود خان تعداد کارگران صنعتی ،ترانسپورتنی ، ساختمانی ، ومعادن از ۱۵ هزار نفر تجاوز نمیکرد .دولت سعی مینمود تا کار خانه های بیشتر ایجاد کند در آن زمان ۱۸۵ موسسه ونهاد سرمایداری ایجاد گردید سرمایه خارجی جلب شد صنایع ماشینی رشد معین خود را داشت . درین دوره بود که فابریکه های نساجی ،افزار سازی ، سمنت ، گاز ، ساختمان ، دستگاهای برق ، سیلوی مرکزی ، وپلخمری ، مواد غذایی ، نساجی گلبهار ، پلخمری ، سپین زر ، سمنت جبل السراج ، افزار سازی جنگلک ، میوه ،ورکشاپ ، ترمیم خانه ها دستگاه های صنایع دستی ، ایجاد گردید ودر جریان این همه تحولات جوانه های نو رسته طبقه کار گر رشد میکرد .وبه جنگ وستیزه طبقاتی تا زه آغاز کرده بود وآبدیده میشد .جنبش حق طلبانه کار گران در مرکز ولایات نسج میگرفت عده یی به جرم حق خواهی به زندان افکنده میشدند .وگرامت زندانیاں سر کوب میشد .

ولی جنبش نو ظهور کار گری در افغانستان روز تار وز گستر ده تر میشد چنانچه با راهپیمایی همه ساله کار گران وکار مندان ،روشنفکران آگاه بمناسبت اول ماه می در دهه چهل وآغاز دهه پنجاهم خورشیدی برهبری حزب دموکراتیک خلق افغانستان جنبش طبقه کار گر کشور شکل میگرفت . در سال های پس از تاسیس ح د خ ا ودر سال ۱۳۴۷ خورشیدی اعتصاب چهل روزه کار گران نساجی گلبهار برهبری کمیته حزبی نساجی گلبهار در راس عبدالقدوس کار گر بخاطر خواسته های صنفی شان واعلام همبستگی با کارگران سراسر کشور عمال رژیم را مجبور به مراجعه به نزد کارگران نمود که صدر اعظم وقت وپسر ارشد شاه شامل هیئات بودند .بآنکه سرمایداری رژیم با تطمیع ورشوه ، حیل ونیرنگ برای متفرق کردن کار گران دست به کار شده بود ولی این پیش آمد ها قدوس کار گر را راضی نساخت تا به زندان افکنده شد .وافتخار پانزده هزار کار گر نساجی ونماد جاودانه متانت وفدا کاری طبقه کار گر کشور گردید .

مارش ظفر نمون کار گران نفت وگاز شبر غان وراهپیمایی کارگران نزدیک به پنجصد کیلومتر با پای پیاده نماد استقامت وپایداری طبقه کار گر افغانستان بود که با پشتیبانی کار گران فابریکات مرکز وولایات کشور قرار گرفتند .و در تاریخ افغانستان بزرگترین جنبش کارگری را تشکیل میداد که نام کار گران دوران ساز چون عبدالقدوس کار گر ، مهدی کار گر ، نجم الدین کار گر ، عبدالعلی کار گر ،واسع کار گر ، خلیل کار گر ، نبی کار گر ، غفور کار گر ، یلداش کار گر ، همزه خان کار گر ، عظم الدین کار گر ، سخی کار گر ، اکرم کار گر ،محمود کار گر ،

رسول کار گر نفیس کارگر ، صدیق مخترع کار گر ، هاشم کار گر و دیگران با جنبش طبقه کار گر عجین گردیده است .

روزگاران که با برپایی مارشها و میتنگ های کار گری با مشارکت روشنفکران مرفقی ، تحصیل کرده گان دوطندوست و متعلمین مکاتب از روز جهانی کار گر در مرکز ولایات تجلیل بعمل می آمد، در برپایی یکی ازین میتنگ های با شکوه سال ۱۳۵۲ واقع چهار راهی هوتل پلازای کابل که خودم شرکت داشتم صحبت پر جاذبه مرحوم ببرک کارمل جلب توجه میکرد . مرحوم کارمل در آغاز صحبت شان گفتند رفقای عزیز دوستان گرامی کمیته مرکزی حزب دموکراتیک خلق افغانستان بمناسبت روز اول ماه می روز همبستگی کار گران ، روز اتحاد وحق خواهی ، روز رستاخیز کارگری و بلاخره روز قیام ستمکشان علیه ستمگران جهان ، بهترین شاد باش های خود را تقدیم میکند ...

پس از رویداد ثور ۱۳۵۷ و مرحله نوین آن با ایجاد اتحادیه مرکزی کار گران افغانستان و نمایندگی های آن در ولایات کشور سرنوشت کار گران با تشکل نوین شان رقم زده شد . اتحادیه های کار گری بخاطر بسیج کارگران بمنظور تامین خواسته های صنفی و حقوق کارگری ، رشد مهارت های مسلکی و تخصصی ، تشدید کار های تولیدی ، فعالیت های فرهنگی و مشارکت آنها در دفاع از دستاورد های ثور صورت می پذیرفت .

با تغییر نظام دموکراتیک و ملی در کشور و تشدید جنگ های اعلام ناشده و تجاوزات خارجی اکثریت عظیم کار خانه ها منهدم و نا بود گردیدند آنچه که پاکستانی ها میخواستند همانطور شد . و تشکل طبقه کار گر از هم پاشید گروه های جوان و کار گرانی که در داخل کشور شغل شان را از دست داده بودند بنا چاری خاک شیرین وطن را ترک گفته راهی کشور های همسایه شدند و بار کار طاقت فرسا را بدوش کشیدند .

طوریکه گفته آمدیم آنچه که بر سر راه مردم ما منحنیث یک بنیست طولانی قرار گرفته است دوام جنگ های خان و مانسوز است که اکثرا از خارج مرزها سازماندهی میگردد در چنین حال و هوا مردم افغانستان بیشتر به صلح و امنیت نیاز دارند و این در صورتی میسر است که جامعه در یک مسیر واحد ملی راه خود را بسوی همبستگی و وحدت وفاق ملی به پیش برده بتواند و شرایط بوجود آید که کار گران و سایر زحمت کشان ، کشور جنگ زده شان را سر از نو بسازند .

شکوه کار گر

شکوه و عظمت دنیا بدست کار گر است

جهان روشن وزیبا بدست کار گر است
بنای زروه هستی به پهنه عالم
نوای قوت دلها زدست کار گر است
به شهرها و وطنها وقاره های جهان
بهشت نعمت دنیا زدست کار گر است
بساط لاله صحرا شگوفه گل سرخ
لطیف و دلکش وزیبا بدست کار گر است
زخاک تیره هزا ران رقم کند تولید
رفاه وامن وطنها زدست کار گر است
پی نیاز خلاق به هر کجای جهان
همی تدارک کالا زدست کار گر است
زصنع اوست فرآورده های در مانی
علاج و رنج والمها زدست کار گر است
زچرخ چوبی وپتک پلاس وانترنیت
قوام وصنع توا نا زدست کار گر است
نفس نساخت ولی هر چه میتواند ساخت
سرشت ماده ومعنی زدست کار گر است
زعمق پهنه ابحار تا به او رانوس
عروج راکت ولو نا زدست کار گر است
جهان چودهکده یی میشودبهم نزدیک
به چشم مردم دانا زدست کار گر است